

Kaupunginvaltuusto	§ 106	13.11.2017
Kaupunginhallitus	§ 425	20.11.2017
Kaupunginhallitus	§ 88	12.03.2018

Valtuutettu Anne Pentin ym. valtuustoaloite koskien ikäihmisten digiloikkaa

981/00.07.01/2017

Kaupunginvaltuusto 13.11.2017 § 106

Valtuutettu Anne Pentti luki ja jätti valtuuston kokouksessa seuraavan 15 valtuutetun allekirjoittaman aloitekirjelmän:

"Naantalissa hoito- ja vanhuspalvelujen tavoitteena on, että naantalilainen ikäihminen asuu itsenäisesti ja esteettömästi kodissaan, jonne hänellä on mahdollisuus saada oikea-aikaisesti tarvitsemansa palvelut. Kaupungin omia palveluja täydennetään kolmannen sektorin ja yksityisten palveluntuottajien tuottamilla ikäihmisten palveluilla.

Ikäihmisten kotona selviämistä tuetaan Naantalissa esimerkiksi kotihoidon tukipalveluseteleillä, joita voidaan käyttää siivoukseen, pienimuotoisiin pihojen lumitöihin, hiekoittamiseen ja nurmikon leikkaukseen. Palvelusetelit ovat tulosidonnaisia ja niitä myönnetään enintään kolme kappaletta kuukaudta kohden. Palvelusetelien arvon on 12-24 euroa/tunti, tuloista riippuen. Palvelujen tarvitsija maksaa itse yrityksen tai kolmannen sektorin palvelun hinnan ja palvelusetelin arvon erotuksen. Verovaroin kustannettavista palveluseteleistä aiheutuva kustannus on siis suhteellisen pieni verrattuna siihen hyötyyn, että ikääntyvä ihminen voi asua pidempään kotonaan ja selvittää arjestaan omatoimisemmin.

Nykyaikainen tietotekniikka tukee arvokkaalla tavalla ikääntyvien ihmisten kotona asumista. Yhteydenpito ystäviin ja sukulaisiin helpottuu ja jopa kasvava osa terveydenhoidon palveluista voidaan tarjota verkon välityksellä.

Pankkiasiointi on siirtymässä täysin verkon kautta hoidettavaksi ja monien muidenkin palvelujen, kuten kauppakassipalvelun, siivoustilausten, taksin tilaamisen tai verkkokauppaostosten tekeminen hoituu todennäköisesti lähitulevaisuudessa yksinomaan verkon välityksellä.

Lasten digiloikkaaminen on helppoa ja koulujen opetus perustuu suurelta osin tietotekniikkaan ja sen hyödyntämiseen. Monelle eläkeikäiselle tietokone ja sen käyttäminen on usein kovin vaikeaa ja apu on tarpeen.

Esitän, että seniorien tietotekniikkapalvelut saatetaan Naantalissa palvelusetelien piiriin.

Yleisimmät avun tarpeet liittyvät nettiyhteyden toimimattomuuteen, salasanojen hukkumiseen tai unohtumiseen, jolloin sähköpostiin tai muihin tarvittaviin palveluihin ei pääse. Myös netin sanasto tuntuu usein vanhemmista ihmisistä mystiseltä, kun kone kehottaa klikkaamaan tai lataamaan eivätkä termit ole tuttuja. Kun tietokone pitäisi viedä huoltoon, se on usein liian painava vanhemman ihmisen kannettavaksi ja apua pitäisi saada nimenomaan omassa kodissa ja tutussa ympäristössä.

Palvelusetelin avulla kaupunkimme ikäihmisten kynnys hankkia apua tietoteknisiin ongelmiin madaltuisi, kun naantalilaiset tietotekniikkapalveluja tarjoavat yritykset toisivat palvelut seniorien kotiin. Ikääntyvät henkilöt voisivat ottaa oman digiloikkansa, pärjäisivät pidempään kotonaan ja pystyisivät hoitamaan monet arkiset askareensa omatoimisesti tietotekniikan avulla."

KAUPUNGINVALTUUSTO:

Valtuustoaloite merkittiin vastaanotetuksi.

Kaupunginhallitus 20.11.2017 § 425

KAUPUNGINJOHTAJA:

Kaupunginhallitus lähettää aloitteen hoito- ja vanhuspalvelujen johtajalle ja tietohallintopäällikölle valmisteltavaksi.

KAUPUNGINHALLITUS:

Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 12.03.2018 § 88

Hoito- ja vanhuspalvelujen johtaja Taina Lahtiola:

Valtuustoaloitteessa esitetään, että seniorien tietotekniikkapalvelut saataan Naantalissa palvelusetelien piiriin.

Aloitteen tekijä perustelee kantaansa mm. sillä, että palvelusetelin avulla ikäihmisten kynnys hankkia apua tietoteknisiin ongelmiin madaltuisi, kun naantalilaiset tietotekniikkapalveluja tarjoavat yritykset toisivat palvelut seniorien kotiin. Ikääntyvät henkilöt voisivat ottaa oman digiloikkansa, pärjäisivät pidempään kotonaan ja pystyisivät hoitamaan monet arkiset askarensa omatoimisesti tietotekniikan avulla.

Palveluseteleitä myönnetään Naantalissa tällä hetkellä säännölliseen ja tilapäiseen kotihoitoon, kotihoidon tukipalveluihin, kuten siivoukseen, pienimuotoisiin pihojen lumitöihin, hiekoittamiseen ja nurmikon leikkaukseen, sekä omaishoitajien vapaapäivien järjestämiseen. Talousarviossa on vuodelle 2018 palveluseteleihin varattu yhteensä 121 000 euron määräraha, joka tulee näihin palveluihin kulumaan. Tietotekniikkapalveluiden järjestä-

miseen palveluseteleillä ei talousarviossa ole erikseen varattu määrärahaa.

Varsinais-Suomen kunnissa tilanne 12.12.2017 on palvelusetelien (65+) käyttöönoton osalta tiivistetysti seuraava:

- Palveluseteleitä on vaihtelevasti käytössä eri kunnissa pääosin kotihoidon, siivouspalvelun, omaishoitoa tukevien palvelujen ja tehostetun palveluasumisen palveluiden järjestämiseen, mutta myös veteraanien, sekä kauppa- ja ateriapalvelujen järjestämiseen.
- Eniten palveluseteliä käytetään Kaarinassa, Liedossa, Paimiossa, Uudessakaupungissa sekä Naantalissa, kaikissa edellä mainituissa kunnissa joko kotihoitoon, omaishoitoa tukeviin palveluihin, tehostettuun palveluasumiseen, siivoukseen, pienimuotoisiin pihatöihin (Naantali) tai kauppapalveluun (Uusikaupunki).
- Palvelusetelin luonnin ja hallinnoinnin järjestelmiä on otettu käyttöön Kaarinassa, Liedossa, Turussa (Tiera - PSOP), Raisiossa (Polycon - Effector) ja Somerolla (Palvelutili Oy - Smartum palveluseteli). Muissa kunnissa hallinnointi tapahtuu asiakastietojärjestelmiä, Exceliä ja manuaalista kirjanpitoa hyödyntäen.
- Palveluseteli ei ole lainkaan käytössä yhteensä 14 Varsinais-Suomen kunnassa.

(Lähde: Palvelusetelikartoitus 12.12.2017 K. Kiviniemi / I & O -hankkeen V-S:n muutosagentti)

Naantali on muiden Varsinais-Suomen kuntien tavoin mukana hallituksen I & O -kärkihankkeen maakunnallisessa KomPASSi-hankkeessa, jossa hankkeen aikana mm. rakennetaan ikäihmisten palveluihin maakunnallista sähköistä palvelualustaa, johon eri palveluntuottajien tarjoamat palvelut koottaisiin. KomPASSin hankesuunnitelmassa oli neuvontapalveluja nimenomaan myös KomPASSi-alustan käyttöön. Varsinkin alussa on todennäköistä (ja myöhemminkin), että yhteyttä ottavat henkilöt tarvitsevat ohjausta esimerkiksi tunnistautumiseen sekä itsearviointien täyttöön sähköisellä alustalla.

Neuvontapalveluissa pitää olla tieto myös tarjolla olevasta ohjauksesta, jota tällä hetkellä tuottavat esimerkiksi kolmas sektori, seurakunnat ja kirjastot. Mahdollisesti myös näihin ilmoittautuminen ja ohjautuminen voitaisiin tehdä KomPASSin kautta. KomPASSissa kerätään yhteen myös järjestöjen tarjoamat palvelut, jolloin saadaan käsitys myös ICT-neuvontapalveluja tuottavista eri tahoista Varsinais-Suomessa.

KomPASSissa ei sinänsä ole erikseen ”ICT-palveluseteliin” kannanottoa itsenäisenä maakunnan tarjoamana palveluna.

Parhaillaan KomPASSi hankkeen yhtenä ”alapilottina” ja kuntien yhteisenä kokeiluna harjoitellaan ikäihmisten keskitetyn palvelutarpeen arviointien tekemistä. Työntekijät hyödyntävät ikäihmisten hyvinvoinnin, terveydentilan sekä arjen sujumisen arvioinnissa mm. RAI-arviointimenetelmää, joka

useimmille kunnille, kuten Naantalillekin, on uusi työkalu. Kokeiluun Naantalista osallistuvat sellaiset työntekijät, joiden työnkuvaan kuuluu ikäihmisten sosiaali- ja terveystalouden tarpeen arvioinnit.

KomPASSi-hankkeessa työstetään myös ikäihmisten palvelujen yhteisiä kriteerejä koko Varsinais-Suomeen.

Tukipalveluihin on ateria-, kauppa-, asiointi-, siivous-, peseytymis- ja vaatehuoltopalvelujen sekä päivätoiminnan lisäksi luettu mukaan myös turva- ja hyvinvointiteknologiapalvelut. Turva- ja hyvinvointiteknologiapalvelujen tavoitteena on tukea ikäihmisen mahdollisuuksia itsenäiseen elämään ja lisätä turvallisuuden tunnetta ja kotona selviytymistä. Palveluilla tarkoitetaan muun muassa ovivahtia, turvapuhelinta, liikesensoria, springleriä, paikantavaa ranneketta, hellavahtia, lääkeannostelurobottia ja sähköistä yhteydenpitovälinettä, esim. tablettia tai kännykkää.

KomPASSi-hankkeen mukaisten yhtenäisten palvelujen kriteerien, keskitetyn palvelutarpeen arviointien sekä maakunnallisen keskitetyn matalan kynnyksen iäkkäiden neuvontapalvelun työstäminen ja pilotointi on vielä kesken, hanke päättyy 30.11.2018.

KomPASSin tavoitteena on luoda koko maakuntaan yhtenäisempi tapa toimia ikäihmisten palveluissa. Tavoitteena on edistää ikäihmisten tasaverstaista kohtelua ja palvelujen yhdenmukaisuutta koko Varsinais-Suomessa. Tässä apuna keskitetty alueellinen neuvonta- ja palvelunohjaus.

Naantalin kotihoidossa tuotetaan palveluja ikäihmisille talousarvion määrärahojen puitteissa. Varmasti myös ICT-palvelujen hallintaan liittyvät osamisvaateet lisääntyvät, ja tätäkin varten kotiin annettavia palveluja on tarpeen kehittää sekä huolehtia siitä, että tukipalvelut kohdentuisivat oikein palveluista hyötyville käyttäjille. Kehittämistyössä hyödynnetään KomPASSi-hanketta.

Sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen siirtyessä maakunnille ja hyvinvoinnin ja terveyden (hyte-tehtävä) edistämisen jäädessä kuntien tehtäväksi ikäihmisten läheisten ja ystävien lisäksi myös kunnan sivistustoimen (esim. kansalaisopiston ATK-kurssit, kirjastojen ATK-henkilöt) ja kolmannen sektorin (järjestöt, vapaaehtoistyöntekijät jne.), seurakuntien, sekä esimerkiksi ICT-opiskelijoiden ja oppilaitosten tarjoamat mahdollisuudet tietotekniikkaosaamisen lisäämiseksi ikäihmisten keskuudessa kannattaa korostaa ja hyödyntää.

Tietohallintopäällikkö Juha Riekkinen:

Hoito- ja vanhuspalvelujen johtaja Taina Lahtiola on edellä ottanut kantaa valtuustoaloitteeseen. Kannanotto on monipuolinen ja sisältää myös Naantalien kaupungin tietohallinnon näkemyksen etenemistavasta. Näin ollen tietohallinnolla ei ole lisättävää Lahtiolan kannanottoon.

KAUPUNGINJOHTAJA:

Kaupunginhallitus

- merkitsee hoito- ja vanhuspalvelujen johtajan sekä tietohallintopäällikön valtuutettu Anne Pentin ym. aloitteeseen antaman selvityksen tiedokseen ja saattaa sen valtuuston tietoon
- ehdottaa valtuustolle, että valtuutettu Anne Pentin ym. aloite merkitään loppuun käsitellyksi.

KAUPUNGINHALLITUS:

Kaupunginhallitus päätti jättää asian Markku Tuunan esityksestä pöydälle.